Anul al 55-lea 14 Pagini EXEMPLARUL 14 Pagini Nr. 15 Duminică 16 Ianuarie 1938
In România: 3 lei
In străinătate: 6 lei
P IIII
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful postal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN
DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Invățământul în popor

Printre hotărîrile luate de ultimul consiliu de miniștri este și aceea de a se ierta de amenzile școlare ce au de plătit țăranii pentru lipsa de frecvență regulată la școală a copiilor lor. Această hotărîre constituie un gest de clemență necesară și totodată o prețuire justă a necazurilor de natură materială în care se sbate țărănimea noastră. De aceea, o aprobăm din toată convingerea.

Folosim însă prilejul acesta pentru a stărui încă odată asupra adevărului elementar, dar deseori nesocotit, că dacă este un domeniu în care să se impună cu mai multă putere o politică de continuitate, o politică românească în adevăratul înțeles al cuvântului, o politică pusă deasupra micilor și nu tocmai frumoaselor socoteli și considerațiuni de partid, este tocmai în domeniul învățământului.

Ca unii cari, atât cât ne-a fost în putere, ne-am dat silința să urmărim deaproape mersul învățământului dela război încoace, condițiunile în care se desfășură activitatea pentru răspândirea învățăturii în massele mari ale poporului și în deosebi ale populației dela țară, am avut ocazia care, desigur, nu mi-a produs mulțumire și bucurie, de a constata cum meschinelor și trecătoarelor calcule electorale li se jertfea necesitatea vitală de luminare a poporului.

De pildă, nu sunt chiar așa de mulți ani când în foarte multe școale primare rurale din Basarabia se constata o izbitoare disproporție între numărul de copii în vârstă de școală și numărul copiilor cari frecventau școala. Aceștia din urmă nu reprezintau măcar o cincime din numărul celorlalți.

Așa se face că întâlneai prin satele Basarabiei școli cu trei sau patru învățători, acolo unde, dat fiind numărul foarte redus al elevilor, un singur învățător ar fi fost deajuns.

Căror cauze se datora această stare de lucruri așa de tristă și cu urmări din cele mai grave din punctul de vedere național, adică din punctul de vedere al unei cât mai bune pregătiri a propriului nostru element etnic? Uneia singure: politicianismului.

Stăpâniți numai de interesul electoral și preocupați numai de dorința de a culege voturi și de a-și asigura partizani, politicianii mai simandicoși închideau ochii, iar politicianii mai mărunței interveneau și obțineau să nu se aplice dispoziția din Constituție, privitoare la obligativitatea învățământului primar.

Și așa, în satele românești multe școli erau aproape goale, pe când la orașe, minoritarii dădeau o deosebită atenție instrucțiunii și pregătirii intelectuale a copiilor lor.

Bine că acestei stări de lucruri i s'a pus, în cea mai mare parte, capăt în anii de ministeriat ai d-lui dr. C. Angelescu. D-sa s'a străduit, și în mare parte a reușit, ca obligativitatea învățământului primar să devie o realitate, și ca rușinea analfabetismului să fie ștearsă. In scopul acesta n'a cruțat nici muncă, nici sacrificii.

A sporit cu peste zece mii numărul învățătorilor și prin stăruitoare apeluri făcute la spiritul de jertfă al cetățenilor a ridicat în toate regiunile țării localuri de școli vrednice de acest nume. Străduințile d-sale au fost încununate de succes, în sensul că s'a obținut un spor foarte pronunțat în numărul elevilor de curs primar, iar prin școlile de adulți, numărul analfabeților a scăzut în proporție simțitoare.

Iată un drum bine tras și pe care trebuie să se meargă și de azi înainte cu cea mai accentuată atenție în direcția naționalizării învățământului.

Avem credința că pe drumul acesta va merge și d. ministru Petrovici, un intelectual din cei mai distinși ai țării, și profesor, care a mai ocupat departamentul educației naționale.

CENZURA

Este un blestem pe capul neamului acestuia, ca în loc de îndreptare, de zile mai senine, de nădejdi într'un viitor mai bun, el să aibă să sufere tocmai atunci când se părea că venise ceasul bucuriei. De ani de zile ne plângem contra cenzurii, așa cum se exercită ea de niște inși, puși sub ordinele unor neînțelegători ai vremurilor în care trăim, și tocmai când să spunem bogdaproste că a venit în capul guvernului un om ai scrisului și vom scăpa de această pacoste, tocmai acum ea pare că îmbracă forme mai de neînțeles.

Toată lumea a citit și nu se poate să nu fi comentat favorabil, interview-ul M. S. Regelui, dat ziarului englez „Daily Herald"

Un ziar modern care are grijă permanentă să-și informeze precis și repede cetitorii, face sacrificii imense de bani și de muncă în acest scop.

„Universul" nu s'a mulțumit numai cu searbedele știri retușate pe cari binevoiește a le da, contra plată, agenția oficioasă „Rador" pusă sub conducerea străinului de neam Hurtig, ci primește la timp, știri adevărate, controlate și dela alte agenții telegrafice sau telefonice din lumea întreagă. Agenția „Radio-Central", corespondenta noastră, ne-a transmis telefonic, dela Londra interview-ul M. S. Regelui de Luni seara,

Această cenzură care se exercită azi, tot așa de odios ca în timpul guvernării de tristă memorie a d-lui Tătărăscu, mai ales contra ziarului „Universul" departe de a aduce servicii cinstei și corectitudinei, vatămă în gradul cel mai înalt liniștei și ordinei publice în țara aceasta.

Guvernul de azi, ca și guvernul Tătărăscu își datorează existența în mare parte ideii naționale și de ordine, pentru care n'a lucrat nimeni altul mai mult ca ziarul „Universul". Guvernul Tătărăscu, când s'a văzut la putere, n'a găsit ceva mai bun de făcut decât să vrea să sugrume ziarul „Universul" și până la sfârșit, a fost îndepărtat sub oprobiul public, care a aflat totuși odioasele fapte pe care căuta să le acopere cu cenzura.

Guvernul d-lui Goga, care, orice s'ar zice, nu ar avea decât să mulțumească pentru că a fost adus la putere pe valul de naționalism promovat de ziarul „Universul", ce vrea să ascundă el prin cenzură?

Vrea oare să facă ceeace a făcut Tătărăscu și să cadă mai curând decât se așteaptă, ba, poate și mai rău, sub oprobiul public?

Eu înțeleg cenzură, dacă guvernanții sunt incapabili de a stabili un regim de răspundere al presei, pe care eu totdeauna l-am cerut; dar să vrea să-și bată joc de lume, numai prin faptul că printr'un joc al întâmplării au ajuns să escaladeze treptele puterii, asta nu se poate!

Niciodată nu am abuzat de scrisul meu și de puterea lui. Pun la dispoziția unui juriu compus din adversari, tot ce am scris eu și colaboratorii mei și dacă se va dovedi că am spus neadevăruri, primesc orice sancțiune. De nu voi fi găsit vinovat, cer ca neamul meu să fie liberat de această cenzură odioasă.

Presă liberă și cu răspundere efectivă, iată ce ne trebuie și azi și mâine și totdeauna, iar nu abuz, căci abuzul de azi aduce pe cel de mâine și la capătul ei este prăpastia.

STELIAN POPESCU

Marele Voevod Mihai s'a inapoiat Joi seara in Capitală

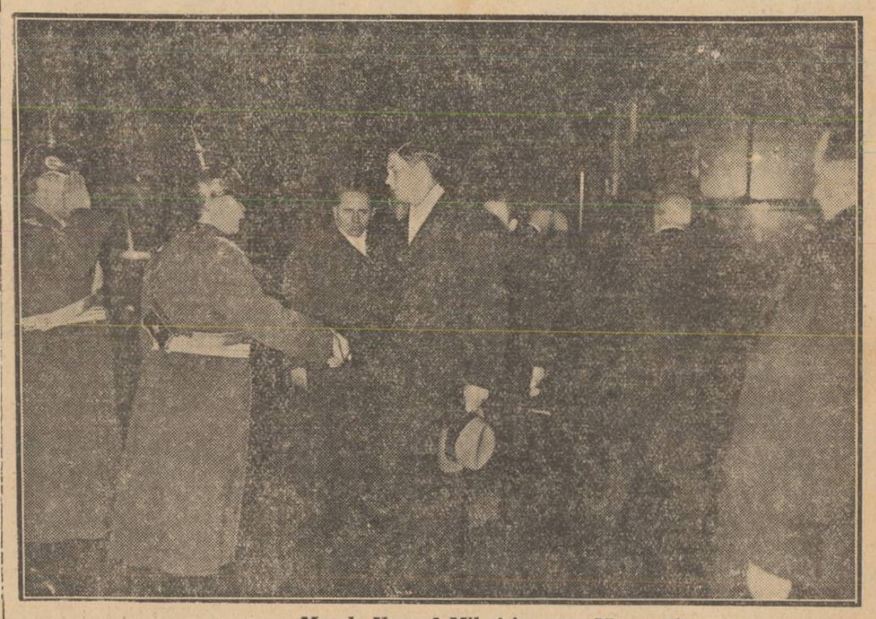

Marele Voevod Mihai în gara Mogoșoaia

Cu un tren regal a sosit Joi seara, la ora 10 și 30 în gara Mogoșoaia venind dela Atena, Măria Sa Marele Voevod Mihai.

Pe peronul gării, Moștenitorul Tronului a fost întâmpinat de d-nii Virgil Potârcă, ministrul comunicațiilor; Armand Călinescu, ministrul de interne; Collas, ministrul Greciei la București; P. S. arhiereu Irineu Mihălcescu, vicarul Patriarhiei; Dinu Simian, subsecretar de stat la interne; colonel Ernest Urdăreanu, mare șambelan al Curții; C. Flondor, mareșalul curții; general Mihail, șeful casei militare a palatului; Mociony, maestru de vânătoare; colonel Filitti, adjutant regal; general Gabriel Marinescu, prefectul poliției Capitalei; E. Bianu, directorul general al siguranței statului; general Argeșanu, comandantul corpului II armată; general Topor, din jandarmerie și d. Gh. Moțăteanu, secretar general al prefecturii de poliție.

După ce Marele Voevod s'a întreținut câteva minute cu cei prezenți, a plecat cu automobilul la palat.

*

Cu același tren s'au mai înapoiat în Capitală d-nii comandor Preda Fundățeanu adjutant regal și căpitan Mircea Tomescu, ofițer de ordonanță, cari au însoțit pe Marele Voevod la Atena.

Marina comercială italiană construește noui unități

Roma, 12 (Rador). — *Planul guvernului privitor la noile construcții pentru marina comercială prevede punerea în lucru a unui număr de 44 vapoare cu un tonaj total de 250.000 tone.*

S'a prevăzut pentru aceste construcții un fond total de un miliard și jumătate lire.

—xxx●xxx—

VAPOR GREC NAUFRAGIAT

Casablanca, 13 (Rador). — **Postul de radio a captat un mesaj de pe vaporul grec „Memas" care anunță că a naufragiat între Larache și capul Spartel și cere grabnic ajutor.**

—xox○xox—

Finlanda nu va fortifica arhipelagul Aaland

Helsinki, 13 (Rador). — *Unele ziare au publicat știrea că Finlanda ar fi început negocieri secrete cu o altă putere în scopul de a fortifica arhipelagul Aaland.*

Biroul de presă al guvernului finlandez publică un comunicat în care se declară că Finlanda respectă și va respecta cu lealitate prevederile acordului internațional din 20 Octombrie 1921 referitor la insulele Aaland.

Explozia din metropolitanul Madridului

Peste 700 morți

Londra, 13 (Radio Central). — De abea eri, s'au putut afla unele amănunte cu privire la violenta explozie care s'a produs acum două zile în metropolitanul dela Madrid, deoarece cenzura n'a lăsat să parvină, până acum nici o știre în legătură cu această explozie.

In primul rând, se anunță, că din cauza exploziei, s'au dărîmat opt case iar că numărul morților trece de 700. Răniții sunt, deasemeni, foarte numeroși.

Explozia s'a produs într'un depozit de muniții, adăpostit în subteranele metropolitanului.

Mari pagube produse de surparea unei coline, in Turcia

Istanbul 13 (Rador). — Colina Soguk Pinar, din apropiere de Balikesir, pe care se află satul Bey, a început să se surpe. In mai multe locuri, s'au produs crăpături adânci.

Numeroase case s'au prăbușit.

Un apeduct dela poalele colinei a suferit pagube însemnate.

Satul a rămas fără apă, întrucât cele 40 de fântâni au secat.

Recensămintele

de EM. HAGI MOSCO

Deși nu este zi dela Dumnezeu să nu răsară câte ceva nou, totuși sunt unele noutăți care uluesc, ca, bunăoară, rușinoasa alcătuire a blocului **Institutului de demografie și statistică**, de sub direcția d-lui Sabin Mănuilă.

Ne sbatem de ani de zile să întocmim un recensământ al populației țării, cât mai apropiat de adevăr, fără să putem ajunge la rezultatul dorit. Această gingașe operație a recensământului, mai cu seamă dela 1919 încoace, este de o neapărată și deosebit de importantă nevoe. Cheltuelile n'au fost cruțate și totuși, statisticele ies certate cu exactitatea. Recensământul din 1930 a fost o nenorocire. Agenții însărcinați cu primirea declarațiilor n'au făcut alt decât să strămute, în locurile unde mergeau, un birou de înregistrare. Declarațiile erau **libere** și înregistrarea la fel. Nici un control al exactității celor declarate și ca urmare, nici o pedeapsă împotriva falsului săvârșit cu voința de a înșela.

Acestei de neertat ușurințe în luarea declarațiilor, se adaugă și calitatea celor chemați să centralizeze datele adunate și, drept rezultat, este întocmirea unui **recensământ fals.** Nu atât numărul la care a ajuns populația țării este interesant cât categoria în care intră fiecare locuitor al țării. In statul românesc de astăzi, alcătuit din provinciile românești redobândite în cari trăește o populație moștenită de origini etnice deosebite, cunoașterea procentului străin vechiu și proaspăt față de băștinașii români este covârșitor de important. Din pricina nedumeririi asupra obârșiei tăinuite a atâtor noui veniți s'au iscat polemici, conflicte, intervenții nedrepte, măcar supărătoare cât nu erau jicnitoare, toate stânjenind desfășurarea firească a neamului.

In Transilvania, și mai cu seamă în Maramureșul așa de bine descris de scriitorul Tharaud, evreii s'au declarat **maghiari**; în Banat, s'au socotit ba **maghiari**, ba **germani**; în Basarabia **ruși**. Cu alte cuvinte, peste tot dorința de a se sustrage dela adevărata obârșie pentru a putea intra în marea familie „năpăstuită" a minoritarilor. Acest straniu simțământ de a se socoti străini este minunat sintetizat de dr. Leo Pinsker, unul dintre capii mișcării de emancipare evreească modernă, ale cărui lucrări evreii palestinieni le privesc drept catehism. El scria, în 1880, că „poporul evreesc este pretutindeni pe față, dar nicăeri la dânsul acasă". Și totuși, destulă vreme, ușile caselor le-au fost deschise.

Așa dar, pe temeiul recensământului neadevărat și primit drept bun de oficialitate, procentul minoritarilor față de românime este mincăci, în concepția diplomației italiene, ele trebuiau să fie punctul de plecare al organizării întregii regiuni dunărene. Deși Statele Micii Înțelegeri au admis încă de la început principiul protocoalelor romane, evoluția ulterioară a evenimentelor internaționale și în deosebi războiul etiopian și apropierea Romei de Berlin au împiedicat extinderea acordurilor din Roma la alte State dunărene.

In Mai 1936, protocoalele romane — care până atunci aveau un caracter predominant economic — căpătau și un aspect politic. Intr'adevăr, într'un nou protocol, semnat tot la Roma, Italia, Austria și Ungaria se legau printr'o clauză consultativă, — asemănătoare cu cea din statutul de organizare al Micii Înțelegeri din 1933 — să se concerteze în toate chestiunile politice importante, de interes comun, și să creeze, în acest scop, un comitet permanent, compus din miniștrii de externe respectivi, cari urmau să se întâlnească periodic, spre a se consfătui.

Prima reuniune italo-

(Continuare in pagina 2-a)

REGELE LEOPOLD III al Belgiei, la sporturile de iarnă, în Alpi

—oxo●oxo—

FILME

— Te simți mai bine în opoziție de cât la putere?

— De sigur. Am scăpat de vizite, recepții, solicitatori, zile și nopți pierdute, cheltueli enorme, și multe alte neplăceri pe care o soție demnă le împărtășește cu soțul ei. Ah, patru ani de griji și amărăciuni!

— Dacă nu mă înșel, depindea de voința soțului tău — împărtășită și de tine, precum zici — să renunțe de mult la acel calvar, care nu este obligatoriu. De ce n'ați făcut-o?

— Draga mea, întrebarea ta mă îndreptățește să observ că am uitat să-ți spun și necazul principal de care am scăpat căzând în opoziție: invidia prietenelor bune...

In alt colț al salonului.

— Și când te gândești că puteau să mai stea la guvern câțiva ani!

— Ani de suferință!

— Și de blocuri, ferme, automobile, misiuni în străinătate... Prezenții se exclud, de sigur, dar absenții trebue să fie sdrobiți... Eu totdeauna am fost sinceră și am pus punctul pe i... Mâine mâncăm la voi; așa era vorba.

— Nu. Am amânat masa fără termen și cred că ne vom vedea mai rar, ca să ne iubim mai mult.

Mai încolo.

— In definitiv, scumpă Mimi, trebue să fii foarte mulțumită. Ai, în sfârșit, pe soț acasă. Te plângeai de prea multele întruniri în provincie, ședințe de noapte la parlament, mese fără oră fixă, extenuări iritante în menaj, câte și mai câte neajunsuri, datorite marei răspunderi de a fi la putere... Te văd că suspini!

— Cum să nu suspin când mă gândesc că comandasem opt rochii pentru noua serie de recepții, oficiale sau nu, provocate de un început de guvernare, chiar când ea nu este decât o supă încălzită!

— Dar le vei purta și așa. Ai atâtea relațiuni și obligațiuni.

— Ușor de zis! Dar una sunt toaletele dela guvern și alta cele din opoziție. Se cunoaște că n'ai trecut pe unde am fost eu. Ce se potrivește! Ah!...

Don José

Conferința tripartită de la Budapesta

Conferința Statelor semnatare ale protocoalelor romane, ale cărei lucrări s'au desfășurat la Budapesta, dela 10 până la 12 Ianuarie, interesează întreg bazinul dunărean și, în cazul de față, merită să rețină în deosebi atențiunea noastră, fiindcă situația raporturilor româno-ungare a fost pe ordinea de zi a reuniunii.

Este util să reamintim că protocoalele dela Roma, încheiate în Mai 1934, între Italia, Austria și Ungaria aveau drept scop să ajute, din punct de vedere economic, pe Unguri și Austriaci, acordându-le un tratament vamal preferențial, precum și diferite avantaje de credit și înlesniri de transport. Grație acestor preferințe, lemnul din Stiria și un mare număr de produse industriale austriace obțineau în Italia debușeuri importante. In ce privește pe Unguri, preferințele se traduceau în fapt prin fixarea unui contingent important de vite și a unei prime substanțiale pentru o cantitate de două milioane de chintale de grâu.

Protocoalele romane erau declarate de semnatari deschise și adeziunii celorlalte State din bazinul dunărean,

(Continuare in pagina 2-a)

Țăranii in politică

de A. CORTEANU

Importanța politică a țărănimii nu poate fi nesocotită de nimeni la noi, fiindcă marea majoritate a alegătorilor noștri o formează țăranii. Pregătirea politică a țărănimii n'a făcut-o nimeni, atunci când s'a introdus sufragiul universal, ci toată osteneala pe care și-au dat-o oamenii politici, a fost ca să găsească un sistem de vot pentru analfabeți, cu semne pe cari să le poată distinge și cei ce nu știu citi și scrie. Orientarea țăranilor în dedalul problemelor și a partidelor politice s'a făcut tot așa de empiric ca și orientarea lor între diferitele liste de pe buletinul de vot. Țărănimea simplă și străină de artificiile vieții politice, nu putea fi încadrată și înregimentată în partide politice pe bază de ideologii generale.

Și astăzi, după douăzeci de ani de practică, votul țărani-

lor când nu e dat după indicațiile organelor administrative, ca o simplă formalitate de care alegătorul e bucuros să scape cât mai repede, merge după legăturile de interese sau de sentimente pe care le are țăranul cu o persoană locală, dintr'o clasă socială superioară lui: preot, învățător, avocat, medic, student, etc., indiferent de doctrina sau de scopurile politice pe care le reprezintă acea persoană. Din această cauză, succesul în alegeri la noi depinde în primul loc de calitatea și de mijloacele persoanelor care vin direct în contact cu țăranii și cari pregătesc votul lor.

Două sunt mijloacele pe care le-au întrebuințat până acum grupările de opoziție spre a sustrage de sub influența administrației guverna-

(Continuare in pagina 2-a)

In jurul incidentelor dela granița polono-sovietică

Varșovia, 13 (Rador). — *Agenția „Pat" transmite următorul comunicat oficial:*

In conformitate cu instrucțiile primite dela guvernul polon, ambasadorul Poloniei la Moscova a remis în ziua de 24 Decembrie 1937, comisariatului afacerilor străine un răspuns la nota sovietică din 3 Decembrie 1937.

Guvernul sovietic a răspuns printr'o nouă notă, cerând ca de aci înainte Polonia să garanteze circulația feroviară normală pe sectorul unde s'a produs ultimul incident.

Ambasadorul Poloniei la Moscova a primit instrucțiuni să remită un răspuns scris în care se subliniază necesitatea de a se reglementa relațiile feroviare de frontieră de către Uniunea Sovietelor, în sensul executării întocmai a acordurilor în vigoare, ceeace constitue singurul mijloc de a asigura relații normale de vecinătate.

—xxx●xxx—

Avion prăbușit in Portugalia

Lisabona, 13 (Rador). — Un avion s'a prăbușit în apropiere de Vilareal.

Din primele telegrame rezultă că cinci persoane și-au găsit moartea în acest accident.

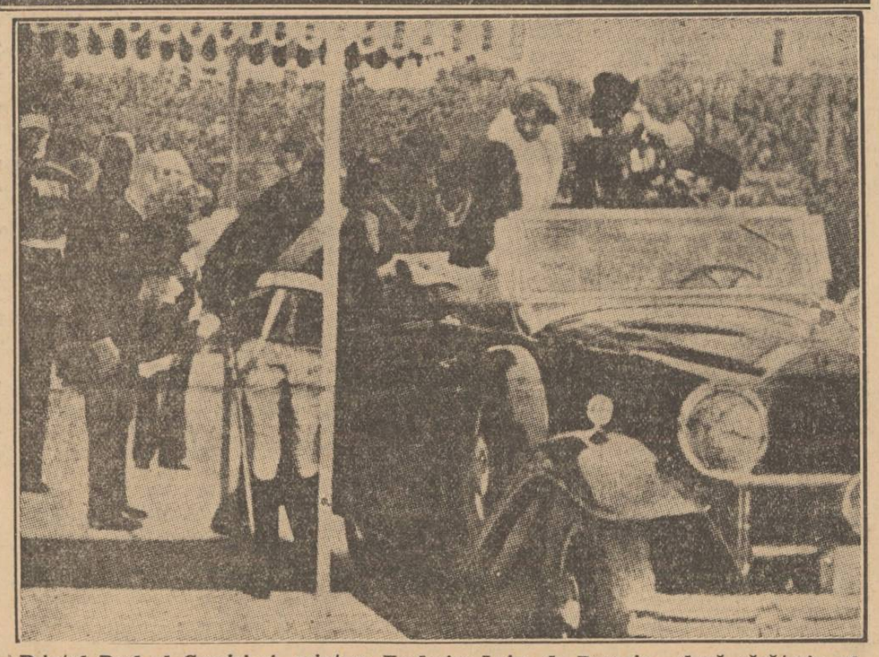

Prințul Paul al Greciei și prințesa Frederica-Luiza de Bavaria, după căsătorie, se duc în mașină deschisă la palatul regal din Atena